

V Bruseli 28. mája 2021
(OR. en)

Medziinštitucionálny spis:
2018/0206(COD)

6980/2/21
REV 2 ADD 1

FSTR 25
SOC 143
SAN 140
CADREFIN 131
CODEC 367
PARLNAT 123

ODÔVODNENÉ STANOVISKO RADY

Predmet: Pozícia Rady v prvom čítaní na účely prijatia NARIADENIA
EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa zriaďuje Európsky
sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013
– odôvodnené stanovisko Rady
– prijaté Radou 27. mája 2021

I. ÚVOD

1. Komisia 30. mája 2018 predložila návrh nariadenia o Európskom sociálnom fonde plus (nariadenie o ESF+)¹, ktorý je súčasťou legislatívneho balíka o politike súdržnosti na roky 2021 – 2027. Zastrešujúcim politickým cieľom nariadenia o ESF+ je pomáhať pri vytváraní výkonnejšej a odolnejšej „sociálnej Európy“ a vykonávať európsky pilier sociálnych práv, ako aj priority v sociálnej oblasti a oblasti zamestnanosti, ktoré boli schválené v rámci európskeho procesu správy hospodárskych záležitostí. V nadväznosti na vypuknutie pandémie COVID-19 navrhla Komisia v rámci revidovaného viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027 a balíka opatrení na obnovu 28. mája 2020 rôzne zmeny legislatívneho balíka o politike súdržnosti na roky 2021 – 2027, a to aj pokiaľ ide o nariadenie o ESF+².
2. Európsky hospodársky a sociálny výbor zaujal stanovisko k pôvodnému návrhu 17. októbra 2018³ a k zmenenému návrhu 18. septembra 2020⁴.
3. Výbor regiónov zaujal stanovisko k pôvodnému návrhu 5. decembra 2018⁵ a k zmenenému návrhu 14. októbra 2020⁶.
4. Európsky parlament prijal pozíciu k nariadeniu o ESF+ v prvom čítaní na svojom plenárnom zasadnutí 4. apríla 2019.
5. Pracovná skupina pre štrukturálne opatrenia preskúmala navrhované nariadenie o ESF+ na viacerých zasadnutiach počas bulharského, rakúskeho, rumunského, fínskeho, chorvátskeho, nemeckého a portugalského predsedníctva.

¹ ST 9573/18 + ADD 2.

² ST 8394/20.

³ Ú. v. EÚ C 62, 15.2.2019, s. 165.

⁴ Ú. v. EÚ C 429, 11.12.2020, s. 245.

⁵ Ú. v. EÚ C 86, 7.3.2019, s. 84.

⁶ Ú. v. EÚ C 440, 18.12.2020, s. 191.

6. Výbor stálych predstaviteľov 3. apríla 2019 schválil prvotný čiastočný mandát na rokovanie⁷. Výbor stálych predstaviteľov 22. júla 2020 schválil ďalší čiastočný mandát na rokovanie s Európskym parlamentom týkajúci sa zmeneného návrhu nariadenia o ESF+, ktorý predložila Komisia⁸. Tento čiastočný mandát na rokovanie okrem toho 5. októbra 2020 aktualizoval⁹ s cieľom zohľadniť závery Európskej rady o viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027 a balíku opatrení na obnovu, ktoré boli prijaté na mimoriadnom zasadnutí Európskej rady 17., 18., 19., 20. a 21. júla 2020.
7. Fínske, chorvátske, nemecké a portugalské predsedníctvo viedli na základe týchto mandátov medziinštitucionálne rokovania, ktoré sa ukončili vo februári 2021.
8. Výsledok medziinštitucionálnych rokovaní schválil 4. marca 2021 Výbor Európskeho parlamentu pre zamestnanosť a sociálne veci (EMPL). Predsedníčka výboru EMPL zaslala 5. marca 2021 predsedníctvu Rady list, v ktorom uviedla, že plénu odporučí, aby v druhom čítaní Parlamentu akceptovalo pozíciu Rady bez pozmeňujúcich návrhov s výhradou overenia právnikmi lingvistami.
9. Na základe uvedenej dohody a po revízii právnikmi lingvistami prijala Rada 27. mája 2021 v súlade s riadnym legislatívnym postupom stanoveným v článku 294 ZFEÚ svoju pozíciu v prvom čítaní.

II. CIEĽ (články 3 a 4)

10. Cieľom ESF+ je okrem iného v súlade s článkami 149, 153, 164 a 175 ZFEÚ podporovať členské štáty a regióny v tom, aby dosiahli vysoké úrovne zamestnanosti a spravodlivú sociálnu ochranu, disponovali kvalifikovanou a odolnou pracovnou silou a vybudovali inkluzívne a súdržné spoločnosti v záujme odstránenia chudoby a plnenia zásad stanovených v Európskom pilieri sociálnych práv. ESF+ bude zároveň podporovať a dopĺňať už existujúce politiky členských štátov v uvedených oblastiach a pridávať im hodnotu.

⁷ 7982/19.

⁸ 9431/20.

⁹ 10881/20.

11. ESF+ bude podporovať tieto špecifické ciele:

- a) zlepšenie prístupu k zamestnaniu a aktivačným opatreniam pre všetkých uchádzačov o zamestnanie;
- b) modernizácia inštitúcií a služieb trhu práce s cieľom posúdiť a predvídať potreby v oblasti zručností;
- c) podpora rodovo vyváženej účasti na trhu práce, rovnakých pracovných podmienok a lepšej rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom;
- d) podpora adaptácie pracovníkov, podnikov a podnikateľov na zmeny, ako aj aktívneho a zdravého starnutia;
- e) zvýšenie kvality, inkluzívnosti a účinnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj ich relevantnosti z hľadiska trhu práce;
- f) podpora rovného prístupu ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave a ich úspešného ukončenia, a to najmä v prípade znevýhodnených skupín;
- g) podpora celoživotného vzdelávania;
- h) posilnenie aktívneho začlenenia s cieľom podporovať rovnosť príležitostí, nediskrimináciu a aktívnu účasť;
- i) podpora sociálno-ekonomickej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov;
- j) podpora sociálno-ekonomickej integrácie marginalizovaných komún;
- k) zlepšovanie rovného a včasného prístupu ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným službám; modernizácia systémov sociálnej ochrany; zlepšovanie prístupnosti, účinnosti a odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti a služieb dlhodobej starostlivosti;
- l) podpora sociálnej integrácie osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením;
- m) riešenie materiálnej deprivácie prostredníctvom potravinovej alebo základnej materiálnej pomoci pre najodkázanejšie osoby.

Popri uvedených špecifických cieľoch prispeje zložka ESF+ podliehajúca zdieľanému riadeniu aj k cieľom politiky zakotveným v článku 5 všeobecného nariadenia.

12. Ak je to nevyhnutne potrebné ako dočasné opatrenie v reakcii na mimoriadne alebo nezvyčajné okolnosti, môže ESF+ podporovať financovanie režimov skráteného pracovného času (bez požiadavky, aby boli kombinované s aktívnymi opatreniami), ako aj prístup k zdravotnej starostlivosti, a to aj pre ľudí, ktorí nie sú v situácii bezprostrednej sociálno-ekonomickej zraniteľnosti.

III. ANALÝZA POZÍCIE RADY V PRVOM ČÍTANÍ

a) Vykonávanie v rámci zdieľaného riadenia (články 7 až 24)

13. Pozícia Rady v prvom čítaní predstavuje dobrú rovnováhu medzi rôznymi špecifickými cieľmi, ktoré má ESF+ sledovať, pričom zohľadňuje hlavné sociálne výzvy, ktorým Európa v súčasnosti čelí v kontexte Európskeho piliera sociálnych práv, a požiadavkami tematickej koncentrácie, v rámci ktorých sa vyčleňuje podpora potrebná pre kľúčové oblasti identifikované spoluzákondarcami (chudoba detí, sociálne začlenenie, nezamestnanosť mladých ľudí, podpora pre najodkázanejšie osoby a budovanie kapacít sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti).
14. V tejto súvislosti sa v dohode, ktorá sa dosiahla o tematickej koncentrácii zdrojov ESF+ (článok 7 a čiastočne článok 9), stanovuje, že:
 - členské štáty pridelia najmenej 25 % svojich vnútroštátnych zdrojov zo zložky ESF+ podliehajúcej zdieľanému riadeniu na podporu sociálneho začlenenia;
 - členské štáty, v ktorých bola v rokoch 2017 až 2019 (podľa údajov Eurostatu) priemerná miera detí mladších ako 18 rokov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením vyššia, než bol v tomto období priemer Únie, pridelia na tieto činnosti aspoň 5 % svojich zdrojov zo zložky ESF+ podliehajúcej zdieľanému riadeniu;
 - členské štáty, v ktorých bola v rokoch 2017 – 2019 (podľa údajov Eurostatu) miera mladých ľudí vo veku 15 až 29 rokov, ktorí neboli zamestnaní, ani neboli v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, vyššia, než bol v tomto období priemer Únie, pridelia na tieto akcie aspoň 12,5 % svojich zdrojov zo zložky ESF+ podliehajúcej zdieľanému riadeniu;

- členské štáty pridelia najmenej 3 % svojich zdrojov zo zložky ESF+ podliehajúcej zdieľanému riadeniu na riešenie foriem extrémnej chudoby s najväčším vplyvom na sociálne vylúčenie, ako je bezdomovectvo, chudoba detí a potravinová deprivácia;
 - členské štáty pridelia v rámci každého programu primeranú časť svojich zdrojov zo zložky ESF+ podliehajúcej zdieľanému riadeniu na budovanie kapacít sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti. Členské štáty, ktoré v rámci odporúčaní pre jednotlivé krajiny dostali odporúčanie týkajúce sa tejto oblasti, pridelia aspoň 0,25 % zdrojov z ESF+ na tento účel.
15. V situácii, keď inovácia a nadnárodná spolupráca v sociálnej oblasti zohrávajú čoraz dôležitejšiu úlohu, budú členské štáty podporovať aj akcie v oblasti sociálnej inovácie a sociálneho experimentu, ktorými sa posilnia prístupy zdola nahor založené na partnerstvách (článok 14), a budú mať tiež možnosť presadzovať a podporovať akcie nadnárodnej spolupráce v rámci ktoréhokoľvek zo špecifických cieľov ESF+ (článok 15).
16. Pri zložke ESF+ podliehajúcej zdieľanému riadeniu sa zároveň objasňuje, aký druh podpory nie je oprávnený (článok 16). Nemôže sa podporovať nákup pozemkov a nehnuteľností ani nákup infraštruktúry. Ďalšími neoprávnenými položkami sú aj nákup nábytku, vybavenia a vozidiel (okrem prípadov, ak je takýto nákup potrebný na dosiahnutie cieľa operácie alebo ak sú tieto položky plne odpísané, alebo ak je nákup týchto položiek najhospodárnejšou možnosťou).
17. Kapitola III (články 18 až 24) sa zameriava výlučne na materiálnu pomoc z pôvodného fondu FEAD a stanovuje zásady podpory, pravidlá podávania správ, oprávnenosť, ukazovatele a audit opatrení v rámci ESF+ zameraných na riešenie materiálnej deprivácie. Štruktúra tejto kapitoly zostáva v pozícii Rady v prvom čítaní rovnaká ako v návrhu Komisie, pričom sa zachováva jednotný prístup a neukladajú sa prísnejšie pravidlá (napríklad pre vykazovanie údajov týkajúcich sa ukazovateľov alebo pravidiel audítorského záznamu) pre tieto typy operácií, ktoré majú nižšie prahové hodnoty pre účasť, a preto sú menej zaťažujúce z administratívneho hľadiska.

b) Vykonávanie v rámci priameho a nepriameho riadenia (články 25 až 36)

18. Pozícia Rady v prvom čítaní týkajúca sa zložky „zamestnanosť a sociálna inovácia“ (ďalej len „zložka EaSI“) obsahuje ustanovenia týkajúce sa operačných cieľov, oprávnených akcií a subjektov, pridružených tretích krajín, foriem financovania z prostriedkov EÚ a ochrany finančných záujmov Únie, ako aj iných otázok súvisiacich s vykonávaním (napríklad pracovného programu, monitorovania a podávania správ, hodnotenia, auditov, poskytovania informácií a komunikácie a zverejňovania).
19. Zložka EaSI bude mať tieto operačné ciele (článok 25):
- a) rozvíjať vysokokvalitné komparatívne analytické poznatky;
 - b) uľahčovať účinnú a inkluzívnu výmenu informácií, vzájomné učenie, partnerské preskúmania a dialóg o príslušných politikách;
 - c) podporovať sociálny experiment a budovať kapacity zainteresovaných strán;
 - d) uľahčovať dobrovoľnú geografickú mobilitu pracovníkov a zvyšovať počet pracovných príležitostí;
 - e) podporovať rozvoj trhového ekosystému v oblasti poskytovania mikrofinancovania mikropodnikom vo fáze ich vzniku a rozvoja;
 - f) podporovať vytváranie sietí na úrovni Únie a dialóg s príslušnými zainteresovanými stranami a medzi takýmito stranami a prispievať k budovaniu ich inštitucionálnych kapacít;
 - g) podporovať rozvoj sociálnych podnikov a trhu sociálnych investícií;
 - h) poskytovať usmernenia pre rozvoj sociálnej infraštruktúry potrebnej na vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv;
 - i) podporovať nadnárodnú spoluprácu v záujme urýchlenia prenosu inovačných riešení a uľahčenia ich rozširovania a
 - j) podporovať vykonávanie príslušných medzinárodných sociálnych a pracovných noriem.

20. Zo zložky EaSI sa môžu podporovať aj tieto akcie (článok 26):

- a) analytické činnosti vrátane činností, ktoré sa týkajú tretích krajín;
- b) implementácia politiky;
- c) budovanie kapacít;
- d) komunikačné činnosti a činnosti zamerané na šírenie informácií.

c) Ďalšie ustanovenia (články 37 až 42)

21. Okrem pomerne štandardných ustanovení, ktoré sa nachádzajú aj v iných legislatívnych aktoch, ako sú ustanovenia týkajúce sa vykonávania delegovania právomoci a postupov výboru (v tomto prípade pre zložku ESF+ podliehajúcu zdieľanému riadeniu), sa v pozícii Rady v prvom čítaní v rámci článku 39 zaručuje zapojenie výboru zriadeného podľa článku 163 ZFEÚ, ktorý môže vydávať stanoviská k témam, ktoré sú pre ESF+ relevantné, a ktorý pre každú zložku ESF+ zriadi pracovnú skupinu.
22. S cieľom zabezpečiť kontinuitu poskytovania podpory v príslušnej oblasti politiky a umožniť vykonávanie od začiatku viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027 sa v pozícii Rady v prvom čítaní v rámci článku 42 považuje za vhodné, aby sa toto nariadenie v prípade zložky EaSI uplatňovalo so spätnou účinnosťou od 1. januára 2021.

IV. ZÁVER

23. Pozícia Rady v prvom čítaní odráža kompromis, ktorý sa za pomoci Komisie dosiahol počas rokovaní medzi Radou a Európskym parlamentom.
24. Rada je presvedčená, že jej pozícia v prvom čítaní predstavuje vyvážené znenie, ktoré spĺňa všetky ciele nariadenia o ESF+.